

ZAGREB
NIZ JE JAKIH
VIZUALA U
SKLOPU
VIŠEGODIŠNJEG
PROJEKTA
ZAGREB NA
SAVI

PIŠE
PATRICIA
KIS

Belgijski grad Mons, ovogodišnja Europska prijestolnica kulture, mandat je započeo skandalom - gigantska skulptura koja je koštala 500 tisuća eura, a oblikovao ju je umjetnik Arne Quinze, srušena je nakon samo pet tjedana, jer su zbog njezine nestabilnosti dijelovi padali na prolaznike pa je bila i opasna po život. No, u sklopu projekta, jedan od najvećih arhitekata svijeta, autor Židovskog muzeja u Berlinu, Daniel Libeskind, u Monsu gradi konferencijsku dvoranu, dok je autor nove željezničke stanice znameniti Santiago Calatrava.

Jedan hrvatski grad ponijet će titulu Europske prijestolnice kulture za 2020., zajedno s jednim irskim gradom. Zagreb se uključio u posljednju sekundu, a prije glavnog grada prijave su već poslali Pula, Rijeka, Zadar, Split, Dubrovnik, Osijek, Đakovo, Varaždin. Rok za predaju prijava je 17. travnja. Početkom lipnja znat će se kandidati koji su ušli u uži izbor, nakon čega će o konačnom pobjedniku odlučivati Europska komisija.

Zarada 753 milijuna funti

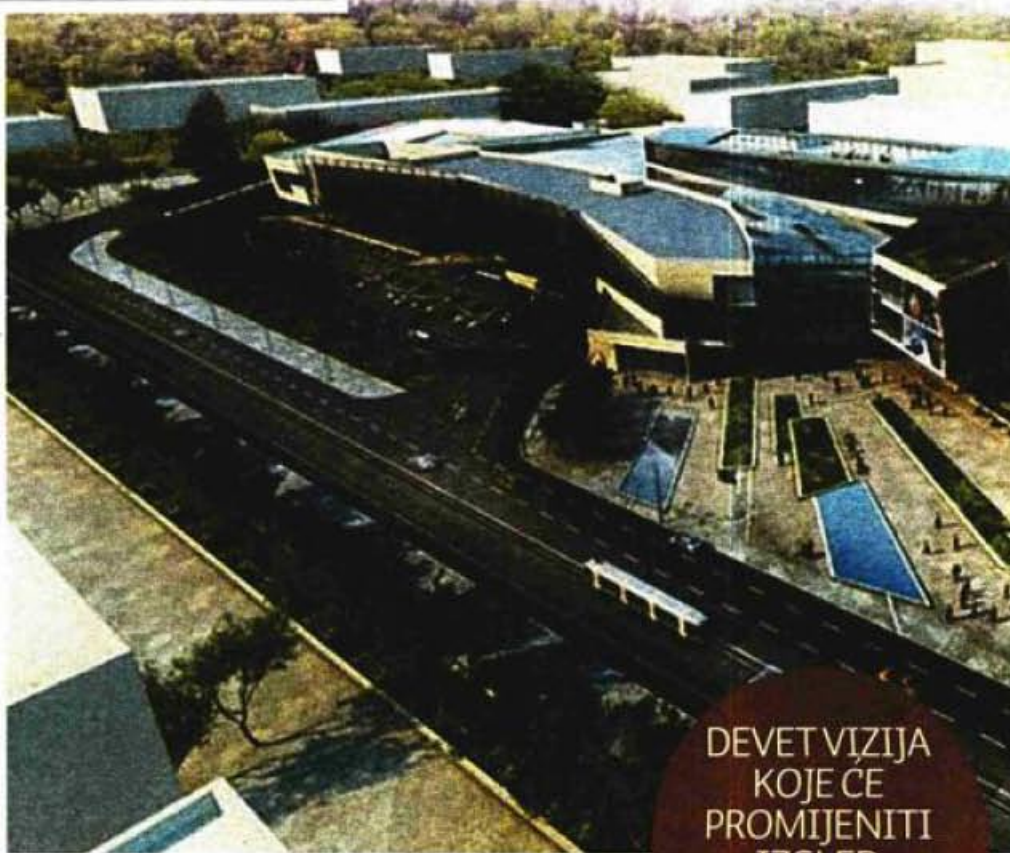
U studiji koja je provedena, a vezana je uz projekt, pokazalo se da je titula Europskog grada kulture pomaže kulturnom razvoju i transformaciji grada. Prije svega, gradovi su prisiljeni mnogo brže donijeti dugoročne kulturne strategije. Grade se važne građevine, u pravilu ih potpisuju svjetski relevantni arhitekti. U Grazu je sagraden muzej "Priateljski vanzemalj" Colina Fourniera i Petera Cooka, u Marseilleu je podignut Muzej europskih i mediteranskih civilizacija.

Budžeti za titulu variraju između 12 i 120 milijuna eura, jer osim financiranja programskih sadržaja treba izdvojiti novac za gradnju planiranih građevina. Primjerice, Mons ima budžet od 70 milijuna eura. Češki Plzen, koji je također ovogodišnji grad kulture, izdvojio je oko 22 milijuna eura. Maksimalno 60 posto budžeta pokriva EU, u pravilu je to i manje od navedenog postotka, ostalo namiruju država, grad, sponzori.

No, iz Monsa i Plzena tvrde da očekuju pet eura na jedan uloženi i da to potkrepljuju istraživanja.

Isplatili se biti grad kulture? Dosadašnji primjeri su oprečni. Liverpool je zaradio 753 milijuna funti, a Maribor je skoro bankrotirao.

Što se tiče hrvatskih kan-

DEVET VIZIJA
KOJE ĆE
PROMIJENITI
IZGLED
URBANIH
SREDISTA

Rijeka ima najrazrađeniji, projekt, a Zagreb se uključio u posljednji tren

Svoje su prijave poslali i Split, Dubrovnik, Pula, Zadar, Osijek, Đakovo i Varaždin

RIJEKA
PROJEKT
OBNOVE
KOMPLEKSA
RIKARD
BENČIĆU
VIZIJI
IDISA
TURATA

didatura najdalje je, kako se čini, otišla Rijeka. Pročelnik za kulturu Ivan Šarar kaže da su pripreme započeli 2012., održan je niz rasprava, stiglo je nekoliko stotina prijedloga, a proglašeni su i pobjednici natječaja za vizualni identitet.

Napuštene tvornice

"Što se tiče investiranja u velike kapitalne projekte, Rijeka će se u prvom redu koncentrirati na obnovu bivšeg kompleksa tvornice 'Benčić', koji bi trebao postati nova gradska kulturna četvrt, s ustanovama u kulturi i hibridnim sadržajima. Mnogi gradovi bankrotirali su u okviru projekta EPK

upravo na investicijama, i zato će naši planovi i apetiti biti realni i u skladu s vremenom u kojem živimo. Bez obzira tko pobijedio, a neka pobijedi najbolji, rad na riječkoj kandidaturi trajno je unaprijedio odnose na riječkoj kulturnoj sceni."

Zagreb se uključio u

U Dubrovniku bi moglo doći do problema jer gradonačelnik mora potpisati Izjavu časti

se danas otplaćuje. Maribor je, nakon što je bio prijestolnica, gotovo bankrotirao, međutim, oni koji tamo žive tvrde da je to posljedica i lošeg upravljanja gradom tadašnjih struktura. Ipak, sada im dolazi četiri puta turistaviše, oko četiri i pol milijuna godišnje. Slovenski umjetnik Marijan Mirt o projektu kaže: "Prva je ekipa potrošila dio novca, došla je druga ekipa koja je promijenila program. Još se mogu vidjeti temelji na mjestu gdje je trebao biti izgrađen muzej. Zbog loše organizacije Mariboru danas nije ostalo ništa."

SPLIT

Ljubičićev i Petersonov doprinos

Savjetnik gradonačelnika Splitske za znanost i kulturu Igor Baković kaže kako je jedan od njihovih aduta Neil Peterson, koji je bio glavni strateg vrlo uspješne kandidature Liverpoola. "Razgovarali smo o urbanoj transformaciji."

Liverpool i Split, obalno-čeka grada, vrlo su slični", navodi.

Vizualni identitet radi Boris Ljubičić. Dizajner, koji je inače i autor vizuala za Mediteranske igre 1979. godine, nedavno je svoja rješenja objavio na Facebooku, i to navodno prije nego pokazao investitoru, i izazvao lavinu oprečnih reakcija. Ljubičić tvrdi da je upravo to i želio postići, da se za dobrim konjem prašina diže. ●

posljednjem trenutku, pa iako se nagađalo da će na jučerašnjoj sjednici Gradske skupštine kandidatura biti odbijena zbog trenutno komplicirane situacije, to se nije dogodilo, odučeno je da idu u kandidaturu. Na čelu je kandidature Zagreba Sanja Cvjetko Jerković, predsjednica Udruženja arhitekata Hrvatske. U sklopu projekta spominju se kulturna revitalizacija Gredelja, Badela, Paromlina, ali i pokušaj približavanja života u gradu životu uz rijeku Savu, što je neriješen urbanistički problem grada... Međutim, vrlo je rijetko da glavni grad bude pobjednik, zadnjih se godina to dogodilo samo jednom, u Rigi.

U Zadru su zapjevali

U završnoj su pripremi kandidacijske knjige Osijek, Đakovo, te - Dubrovnik. Kandidatura Dubrovnika razvijat će se na temelju polaznog koncepta - Grad u nastajanju. "Cilj projekta je propitivati perspektivu i potencijale nezavršenog grada", navode.

Kako doznajemo, u Dubrovniku će možda biti problema jer gradonačelnik Andro Vlahušić pri kandidaturi mora u ime grada potpisati Izjavu časti ako se traži novac iz Europskih fondova. U toj izjavi stoji da i potpisnik ne smije biti osuđen. Znači da se Dubrovnik u tom slučaju ne može osloniti na fondove EU. U kandidaturi Pule te par istarskih gradova navodi se: "U današnjoj Europi koja sve više pati od vjerskih i drugih nesnošljivosti, Istra ima priliku i odgovornost postati katalizator društvene promjene."

U Zadru su za kandidaturu - zapjevali, održavši koncert "Zaljubljeni u Zadar." ●

SUPROTNA ISKUSTVA U EUROPI

Liverpool profitirao, Maribor bankrotirao

Britanski je grad na svaku uloženu funtu vratio osam te samo u godinu dana privukao 9,7 milijuna posjetitelja. 85 posto stanovnika smatra da je Liverpool danas bolje mjesto za život. Beatriz García, koja je bila na čelu istraživanja o tom gradu, tvrdi kako je vrlo važno da mu je promijenjen imidž: "Otkrili smo da je slika grada bila naslonje-

na na prošlost, asocijacije na Beatelese, nogomet i socijalnu neimaštinu." Maribor je imao proračun od 29,5 milijuna eura. EU je sudjelovala s oko pet posto, četiri posto do biveno je od sponzorstva i prihoda ulaznica, dok su najveći dio proračuna izdvojili porezni obveznici, i na državnoj i na lokalnoj razini, i još

